

POSTANOWIENIE

29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 29 października 2025 r. w Warszawie
zażalenia R. M.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim

z 15 listopada 2023 r., I WSC 3/23,

w sprawie ze skargi R. M.

o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 listopada 2023 r. Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim odrzucił skargę R. M. o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia tam. Sądu wydanego w sprawie I Ns 364/01.

Wskazał, że przedmiotowa skarga nie została wniesiona przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, co jest konieczne w przypadku skargi składanej do Sądu Najwyższego (art. 87¹ w zw. z art. 424⁶ § 3 k.p.c.).

W osobiście wniesionym zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Ostrowie Wielkopolskim R. M. oświadczyła, że nie wносиła skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje m.in. na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Jak wynika z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Ustanowiony w powołanym przepisie tzw. przymus adwokacko - radcowski dotyczy każdego postępowania przed Sądem Najwyższym i jego skutkiem jest odjęcie stronie zdolności do podejmowania czynności procesowych osobiście (zdolności postulacyjnej). Oznacza to, że czynności samej strony lub pełnomocnika niebędącego adwokatem lub radcą prawnym albo rzecznikiem patentowym są bezskuteczne (zob. postanowienie SN z 26 lutego 2025 r., III CZ 289/24).

Wyjątek od powyższej zasady wprowadzono w art. 87¹ § 2 k.p.c., gdzie przewidziano, że przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, a w sprawach własności intelektualnej rzecznik patentowy.

W badanej sprawie R. M. nie wykazała, że należy do kategorii osób wymienionych w art. 87¹ § 2 k.p.c., a zatem brak jest podstaw do uznania, że przysługuje jej zdolność postulacyjna.

Zażalenie sporządzone i podpisane przez stronę nie mającą zdolności postulacyjnej przed Sądem Najwyższym jest dotknięte brakiem formalnym nieusuwalnym, skutkującym odrzuceniem środka odwoławczego jako niedopuszczalnego, bez wzywania do uzupełniania tego braku i bez możliwości jego usunięcia przez pełnomocnika (zob. postanowienie SN z 28 marca 2025 r., III CZ 26/25).

Skutki niezachowania przymusu adwokacko - radcowskiego normowanego przez art. 87¹ § 1 k.p.c. reguluje ogólnie art. 130 § 5 k.p.c., a w odniesieniu do

środków odwoławczych objętych tego rodzaju przymusem, w tym zażaleń do Sądu Najwyższego, obowiązują szczególne regulacje (art. 394¹ § 1 i 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 397 § 3 i art. 373 § 1 k.p.c.), przewidujące odrzucenie wniesionego osobiście przez stronę zażalenia jako niedopuszczalnego (zob. postanowienie SN z 29 lipca 2025 r., III CZ 112/25).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[a.ł]